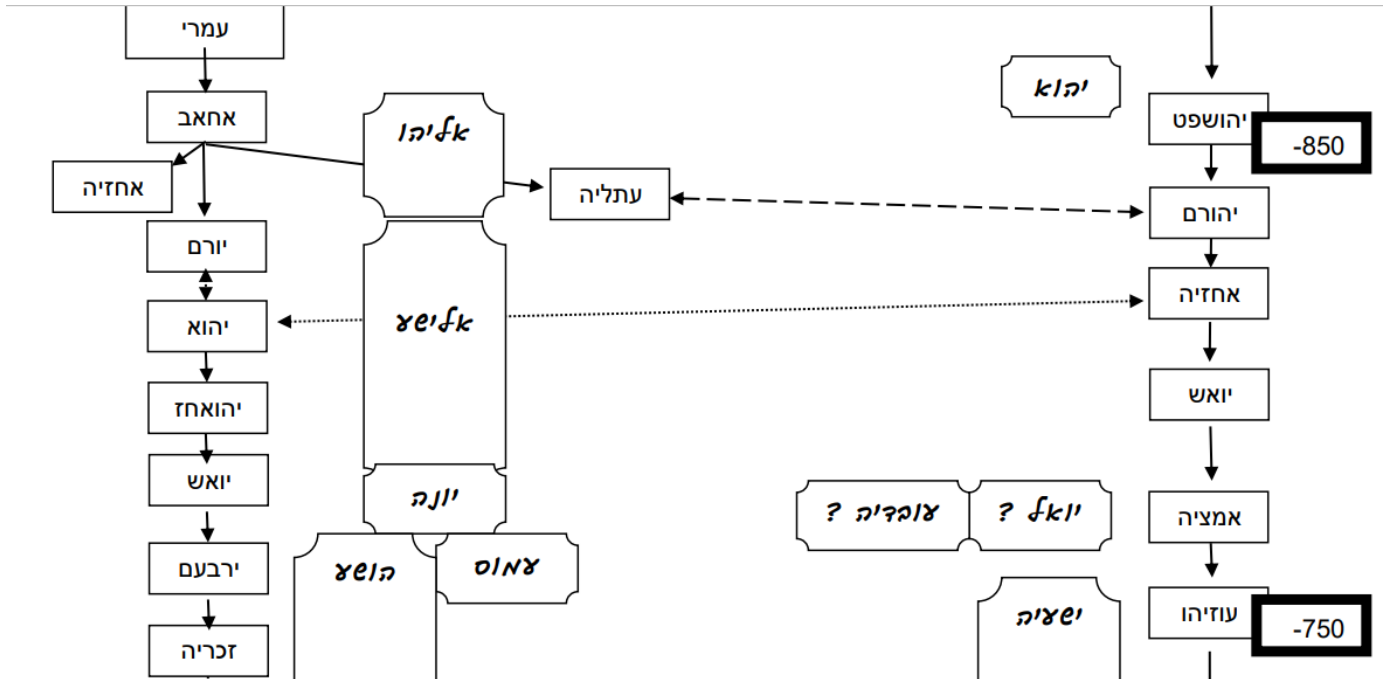

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

אלישע ועמוס – שתי פעולות נבואיות כנגד עוולה

אלקנה שרלו (elkansh@gmail.com)

תרשים מלכי ישראל ויהודה ונביאי התקופה:

1. הרב קוק, זרעונים ב', חכם עדיף מנביא:

הנבואה ראתה את זרם השקללה הגדולה של עבודה זרה בישראל ומחנה נגדו בכל עז; את הדרת נעם ד' אחד א-להיו ונתפארהו בכל יפי זוהר; את ההשחטה של כל הפרעות המוסריות, רצון דלים, עשק אביונים, רצח ונאוף, חמס ונשד, ותפלא רוח א-להים להושיע ולגדר ברום שית קדש.

2. זוהר פרשת לך לך, בתרגום לעברית:

וברכות של מעלה אינן מצויות אלא במה שיש בו ממש, ולא במקום ריקן. מניין לנו? מאשת עובדיהו שאמר לה אלישע "הגיד מה יש לך בבית" – שהרי הברכות של מעלה אינן שורות על לחם (= שולחן) ריקן ולא במקום ריקן. מה כתיב? "ותאמר: אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוד שמן". מהו 'אסוד'? אלא אמרה לו: שיעור שמן זה אינו אלא כדי משיחת אצבע קטנה, אמר לה: נחמתיני, שהרי לא ידעתי כיצד תשרינה הברכות של מעלה במקום ריקן, אבל עתה, שיש לך שמן, זה הוא מקום שיימצאו בו ברכות.

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

3. הרבנית דינה הורביץ הי"ד (הרבנית דינה ובעלה הרב אלי הורביץ הי"ד נרצחו בביתם בקרית ארבע

בזמן סעודת ליל שבת, ד' אדר ב' תשס"ג), "המן הסלע הזה":

נתבקשתי לכתוב רשימה אישית על התמודדויותיי בנושא חינוך. ברצוני להתבסס על סיפור מן התנ"ך, העוסק באחד מניסי אלישע (מלכים ב' ד', א-ז). מהסיפור הזה אני לומדת רעיון חינוכי. יש כאן אישה במצוקה והיא מבקשת עזרה. משבעת הפסוקים האלה, אפשר ללמוד הרבה דברים חשובים. יש בעיות, יש מצוקות, יש בקשת ישועה, אבל אל תשכחי לחפש קודם-כל את הדבר הטוב יש שלך בפנים. גם אם הוא קטן. היעזרי בחברות ובכל האנשים הטובים במעגלים שלך. סגרי את הדלת בצניעות, אל תרוצי מיד לפרסם כל דבר, אין צורך לדבר על הכול. פעלי בענווה, בשיתוף פעולה - זו כבר ברכה גדולה - בלי ניתוחים מפותלים ואנליזות אינסופיות. אל תחכי עד שתהיי יותר חכמה, יותר מנוסה. זה הזמן לפעול, זה הזמן לעשייה. "ואת ובניך תחיי בנותר".

4. רד"ק למלכים ב' פרק ד':

ואשה אחת - אמרו שהיתה אשת עובדיה.

והנשה בא לקחת - בדרש: מי היה זה? זה יהורם בן אחאב.

5. ועוד מהמאמר "חכם עדיף מנביא":

השערות הדקות שמהן מצטרפות עבות-העגלה של החטאת, גידי החיים הדקים שמהם ישרגו מזרקי הדם הגדולים, אלה המה המסתתרים הצפונים מעין כל נביא וחזן. המצוות המעשיות כֵּלן ופִּרְטֵי הַלְכוּתֵיהֶן, בְּכָל דִּיּוּקָם הַנִּמְרָץ... – דָּבָר זֶה לֹא נִתֵּן לְנִבְיָאָה בְּכָלֵל... אֲמֵנָם נִתֵּן לְנִבְיָאָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה... שֶׁרַק הֵיא זְכוּלָה לִרְאוֹת עֵצָם שֶׁל הַכָּלִים וְדִקְנוּתָם שֶׁל הַפְּרָטִים כָּאֶחָד. וְהִצְרָכָה עֲבוֹדַת הַכָּלִים לְהַמְסֵר לְנִבְיָאִים וְעֲבוֹדַת הַפְּרָטִים לְחֻכְמִים. וְחֻכְם עָדִיף מִנְבִּיא - מֵה שֶׁלֹּא עָשְׂתָה הַנְּבִיָּאָה, בְּכָלִי מִלְחָמָתָהּ הַחוּצָבִים לְהַבֹּת אֵשׁ לְבַעַר מִיִּשְׂרָאֵל עֲבוֹדַת אֱלִילִים וּלְשָׂרֵשׁ אַחֲרֵי עֲקָרֵי הַהִשְׁפָּלוֹת הַיּוֹתֵר גְּרוּעוֹת שֶׁל עֶשֶׂק וְחֻכְם, שֶׁל רָצַח וְזִמָּה, רְדִיפַת שַׁחַד וְשִׁלְמוֹנִים, עֲשׂוֹ הַחֻכְמִים בְּהִרְחֶבֶת הַתּוֹרָה, בְּהַעֲמַדַת תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וּבְשִׁנוֹן הַחֻקִּים הַפְּרָטִים וְתוֹלְדוֹתֵיהֶם. "הַלִּיכוֹת עוֹלָם לוֹ, אֶל תִּקְרִי הַלִּיכוֹת אֶלָּא הַלְכוֹת".

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

6. חוק הביטוח הלאומי, גולדה מאיר:

עם הקמת מדינת ישראל והממשלה הראשונה מונתה גולדה מאירסון, שעברתה את שמה למאיר, לשרת העבודה הראשונה. כשנכנסה לתפקיד אמרה: "מדינת ישראל שקמה לעצמאותה לא תישא בתוכה עוני וכלימה המביישים חיי בני אדם".

כעבור 3 שנים, 5.2.1952, נשאה נאום מעל בימת הכנסת ובו הביאה את חוק הביטוח הלאומי:

כנסת נכבדה. אני חושבת לי לכבוד גדול להגיש, בשם הממשלה, את הצעת חוק הביטוח הלאומי, תשי"ב-1952. היום שבו פותח כל בית מחוקקים בעולם את דיוניו בחוק הביטוח הסוציאלי הוא מאורע גדול בחיי כל מדינה. אני מרשה לעצמי לומר, כי שבעתיים גדול המאורע במדינתנו הצעירה, וזכות גדולה היא לכנסת שכבר בשנה הרביעית לעצמאותנו ניגשת היא לדון בחוק הראשון במערכת החוקים לביטוח סוציאלי.

השאיפה לחיי חברה מתוקנים ציינה את האומה העברית מראשית הופעתה על במת ההיסטוריה, ולהט נביאיה למען הרש והאלמנה הטביע את חותמו על התפתחותה של החברה האנושית.

מניחי היסודות של הציונות, ובראשם החוזה של מדינת ישראל בנימין זאב הרצל, וגם אלה שהניחו את יסודות המדינה על אדמות הארץ, קשרו את תקומתנו המדינית עם עקרונות של צדק חברותי.

בראשית דרכה של תנועת הפועלים בארץ הונח העיקרון של עזרה הדדית ודאגה לחלש... אך על ידי קבלת חוק זה אנו עוברים ממסגרת התנדבותית למסגרת מחייבת.

אשרינו שזכינו להיות חברי כנסת של מדינת ישראל ואשרינו שכזאת היא הכנסת, הרואה צורך בחוק גם כאשר מדינתנו שקועה בבעיות רבות וקשות. אין אנו מתעלמים מקשיי הזמן בו אנו ניגשים לביצוע הביטוח הסוציאלי.

המדינה נמצאת עדיין בשלבי התהוותה ובניינה. היא עמוסה הוצאות ביטחון וקליטת עלייה המונית. היא מתלבטת בקשיים כלכליים גוברים. כל זה לא נעלם מעינינו בשעה שתיכננו את הביטוח העתיד ובעת עריכת החוק הראשון.

בעקבות תנאים מקשים אלה נאלצים אנו לבצע את התוכנית המקיפה לא בבת אחת, כי אם שלבים שלבים. כן מוכרחים היינו להימנע בזמן הראשון מהטלת נטל כבד מדי על אוצר המדינה...

אין זה מקרה, שאחד החוקים הראשונים שנתקבל בכנסת הראשונה היה חוק לימוד חובה חנם, ואין זה מקרה שאנו דנים עכשיו בחוק ביטוח לאומי. הדור שזכה להגשים את חזון הדורות, הדור שזכה לכוון את המדינה העברית, מוכרח להיות חדור האחריות הגדולה הרובצת עליו – האחריות להגשמת כל הטוב והנעלה שראו יהודים באותה המדינה

שלה ציפו. עם קבלת חוק צנוע זה אנו מניחים אבן פינה לבניין חברה, שבה לא יהיה יתום מופקר ולא יהיה זקן הבוכה על זקנתו, לא בחסדם של נדיבים יהיו תלויים החלשים בתוכנו, כי אם בתור אזרחי המדינה יקבלו את המגיע להם בזכות. והיתה המימרה "כל ישראל ערבים זה לזה" לחוק במדינת ישראל.

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

7. ולסיום, חתימת המאמר חכם עדיף מנביא":

... עד אשר לא כפרי-בסר כי-אם כבפורים מלאים טל וחיים יצאו הניצוצות של התחלת אור הנבואה מנרתיקם, וזו תפיר בכללה את גדל פעלת החכמה ובענות צדק תקרא: "חכם עדיף מנביא", "חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו, אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקר, גם ד' יתן הטוב וארצנו תתן יבולה". ונשמתו של משה תשוב להופיע בעולם.